

MỤC TIÊU, NGUYÊN TẮC HỌC TẬP SUỐT ĐỜI THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VÀ NHỮNG YÊU CẦU VẬN DỤNG HIỆN NAY

VŨ THỊ THU HÀ*

Tóm tắt: Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, mục tiêu học tập là để không còn dốt nát, lạc hậu; học tập khoa học, kỹ thuật, văn hóa, lịch sử, chính trị là để xây dựng nước nhà; cán bộ, đảng viên học tập còn là để phụng sự giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại. Việc học tập phải diễn ra suốt đời, một cách chủ động, tích cực; đồng thời, phải học trong mọi hoàn cảnh, khi học phải gắn nội dung được học với thực tiễn lao động, sản xuất, học phải đi đôi với hành. Bài viết tập trung phân tích mục tiêu, nguyên tắc học tập của Chủ tịch Hồ Chí Minh vừa là cơ sở, vừa là yêu cầu để xây dựng xã hội học tập ở nước ta trong điều kiện phát triển của nền kinh tế tri thức hiện nay.

Từ khóa: Học tập suốt đời; tư tưởng tự học; xã hội học tập.

Đặt vấn đề

Một trong những truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam đó là ham học, hiếu học, luôn lấy sự học hành làm điều căn bản để thực hiện đạo lý làm người, “nhân bất học bất tri lý” đó là lời răn dạy của cha ông. Truyền thống hiếu học, ham học được hun đúc trong từng gia đình, lan tỏa trong cả cộng đồng trở thành mạch nguồn nuôi dưỡng, vun đắp cho những truyền thống tốt đẹp khác của dân tộc.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh là tấm gương sáng về tự học, học thường xuyên, học suốt đời. Đối với Người, tự học, học tập suốt đời có vai trò đặc biệt quan trọng, là một trong những nhân tố quyết định tạo nên trí tuệ và nhân cách của mỗi con người.

1. Mục tiêu học tập suốt đời trong tư tưởng Hồ Chí Minh

Năm 1858, thực dân Pháp xâm lược Việt Nam, tiếng là “khai hóa văn minh” nhưng chúng dựng lên nhà tù nhiều hơn trường học, chúng dùng rượu cồn và thuốc phiện để đầu

độc nhằm ngu dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh tố cáo: “bọn thực dân tìm mọi cách để đầu độc chúng tôi bằng thuốc phiện và làm cho chúng tôi dần dần bằng rượu”¹, “trong 1.000 làng đã có 1.500 đại lý rượu và thuốc phiện, mà trường học thì vắn vắn có 10 cái; mỗi năm, người ta đầu độc dân bản xứ, cả đàn bà lẫn trẻ con, bằng 23 tới 24 triệu lít rượu và hơn 100.000 kilôgam thuốc phiện”², “Nhà tù nhiều hơn trường học, lúc nào cũng mở cửa và chặt ních người”³. Thấu rõ thủ đoạn thâm độc của thực dân, không chỉ đối với nhân dân ta mà với tất cả các dân tộc thuộc địa trên thế giới, Người khẳng định: “nạn dốt - Là một trong những phương pháp độc ác mà bọn thực dân dùng để cai trị chúng ta... Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu”⁴. Chính vì vậy, sự ham muốn, ham muốn tốt bậc của Người bên cạnh đất nước ta được hoàn toàn độc lập,

¹ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tập 1, tr.35.

² Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, tập 1, tr.409.

³ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, tập 1, tr.34.

⁴ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, tập 4, tr.7.

* Trường Đại học Thương mại Hà Nội.

nhân dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn, áo mặc còn là ai cũng được học hành.

Quan điểm của Người chỉ rõ:

“Quốc dân Việt Nam!

Muốn giữ vững nền độc lập,

Muốn làm cho dân mạnh nước giàu,

Mọi người Việt Nam phải hiểu biết quyền lợi của mình, bổn phận của mình, phải có kiến thức mới để có thể tham gia vào công cuộc xây dựng nước nhà, và trước hết phải biết đọc, biết viết chữ quốc ngữ⁵.

Từ đó, Người kêu gọi toàn thể quốc dân phải ra sức học tập, phát động phong trào bình dân học vụ, toàn dân học tập, người biết chữ nhiều dạy cho người biết chữ ít, vợ dạy cho chồng, con dạy cho cha, làm sao để tất cả mọi người đều biết đọc, biết viết. Biết đọc, biết viết để thực hiện trách nhiệm và quyền lợi của mình trong xây dựng đất nước mà trước hết là để đi bỏ phiếu bầu ra những đại biểu Quốc hội, những người sẽ thay mặt mình quản lý, điều hành đất nước.

Đối với Người, học không chỉ là để biết chữ, biết đọc, biết viết mà học tập phải toàn diện. Biết đọc, biết viết là cơ sở để mở rộng học văn hóa, khoa học, chính trị. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị phải “Học làm tính, học chính trị, học lịch sử, học khoa học thường thức⁶”, Người chỉ rõ: “Nếu không học tập văn hóa, không có trình độ văn hóa thì không học tập được kỹ thuật, không học tập được kỹ thuật thì không theo kịp được nhu cầu kinh tế nước nhà; nhưng phải chú ý học tập chính trị vì nếu chỉ học văn hóa, kỹ thuật mà không có chính trị thì như người nhắm mắt mà đi⁷”. Rõ ràng không biết đọc, biết viết thì không thể học được văn hóa, mà không học văn hóa thì

không thể tiếp thu được khoa học, kỹ thuật, không tiếp thu được kiến thức chuyên môn, kỹ thuật, sẽ không phục vụ được mục tiêu xây dựng kinh tế, bảo vệ và phát triển đất nước, đó chính là không phục vụ được các nhiệm vụ chính trị, không đi tới mục tiêu dân giàu, nước mạnh đã đặt ra. Chính vì vậy, Người yêu cầu đã học tập tốt văn hóa, khoa học, kỹ thuật thì cũng phải học tập tốt chính trị, bởi có nắm vững mục tiêu chính trị, con đường xây dựng đất nước thì mới có thể đưa khoa học, kỹ thuật phục vụ phát triển đất nước, có hiểu biết chính trị như có ngọn đèn soi rọi để đi đúng hướng.

Người cũng chỉ ra: “Xã hội càng đi tới, công việc càng nhiều, máy móc càng tinh xảo. Mình mà không chịu học thì lạc hậu, mà lạc hậu là bị đào thải, tự mình đào thải mình⁸”. Tri thức của nhân loại là không có giới hạn và ngày càng phát triển, mỗi cá nhân không tự học, tự trau dồi thường xuyên thì sớm muộn cũng bị lạc hậu, rơi vào thoái bộ. Vì thế, đòi hỏi mọi người phải siêng năng, cần cù, ham hiểu biết, phải không ngừng học hỏi, làm mới tri thức. Người chỉ rõ: “Siêng học tập thì mau biết. Siêng nghĩ ngợi thì hay có sáng kiến. Siêng làm thì nhất định thành công⁹”.

Đối với cán bộ, đảng viên, Người chỉ rõ mục tiêu cũng như động cơ của việc học tập là: “*Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự Đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại*”¹⁰. Trong bài nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về công tác huấn luyện và học tập ngày 06/5/1950, Người cũng nhấn mạnh: “a) Học để sửa chữa tư tưởng:... b) Học để tu dưỡng đạo đức cách mạng:... c) Học để tin tưởng:... d) Học để hành:...”¹¹. Người cán bộ, đảng viên giống như

⁸ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 12, tr.333.

⁹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.118.

¹⁰ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.208.

¹¹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.360-361.

⁵ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 4, tr.40.

⁶ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 5, tr.469.

⁷ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 10, tr.384.

tất cả mọi người dân, học trước hết là để có kiến thức, có chuyên môn, nghiệp vụ, nắm được khoa học, kỹ thuật, học để theo kịp bước tiến của thời đại, sự gia tăng không ngừng của tri thức nhân loại nhưng còn mục tiêu cao hơn nữa là học để phụng sự đoàn thể, phụng sự giai cấp, Tổ quốc và nhân loại. Người cán bộ, đảng viên vì thế cần trở thành tấm gương học tập suốt đời, phấn đấu suốt đời.

Như vậy, về mục tiêu học tập, Người chỉ ra rất rõ, mọi người cùng học tập, học tập để dân tộc không còn là một dân tộc dốt, không còn là dân tộc yếu; học tập khoa học, kỹ thuật, văn hóa, lịch sử, chính trị là để xây dựng nước nhà; cán bộ, đảng viên học tập còn là để phụng sự giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại.

2. Nguyên tắc học tập suốt đời trong tư tưởng Hồ Chí Minh

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Học không bao giờ ngừng. Học mãi để tiến bộ mãi. Càng tiến bộ, càng thấy càng phải học thêm”¹².

Đối với Người, học tập là một dòng chảy liên tục không gián đoạn, cũng như nhu cầu hiểu biết của con người là không có giới hạn, cũng như tri thức của nhân loại không ngừng được bổ sung hàng ngày, hàng giờ. Mỗi người càng học càng thấy mình cần phải học thêm, bổ sung thêm, mình chỉ cần ngừng học là thoái bộ, là không tiến kịp với sự phát triển.

Vì vậy, nguyên tắc quan trọng đối với việc học tập suốt đời theo Người là phải “tự động học tập”¹³. Có nghĩa là việc học tập phải do chính bản thân người học quyết định, từ nhu cầu tự thân, người học tự giác, tự động không cần sự nhắc nhở hay giao nhiệm vụ, yêu cầu từ người khác. Người chỉ rõ: “Tự động là không phải tựa vào ai, là tự mình biết biến báo xoay

xở, tự mình biết thực hành công tác theo nhiều hình thức mới mẻ, phong phú”¹⁴.

Bản thân Chủ tịch Hồ Chí Minh là tấm gương mẫu mực về thực hiện “tự động học tập” suốt đời. Cả cuộc đời, Người tự học, tự tìm tòi và giải đáp, làm sáng tỏ cho những thắc mắc của mình. Dù bận trăm công nghìn việc ở vị trí đứng đầu Đảng và Nhà nước, Người vẫn tự học, tự nghiên cứu các tài liệu, sách báo để kịp thời nắm bắt thông tin, bổ sung tri thức cho bản thân. Cho đến những ngày cuối đời, trên bàn làm việc của Người vẫn còn có sách, tài liệu mà Người đang nghiên cứu dang dở. Có thể nói, tất cả những kiến thức đồ sộ, kinh nghiệm phong phú mà Người có được là do quá trình tự học, tự trải nghiệm trong chính sự thôi thúc của mong muốn cứu nước, giải phóng dân tộc, trong mong muốn mang lại tự do, hạnh phúc cho nhân dân.

Từ thực tiễn tự học, tự nghiên cứu của mình, Người nêu ra nguyên tắc và nhắc nhở người học phải luôn đặt các câu hỏi “Vì sao?”, phải luôn suy nghĩ xem vấn đề có hợp với thực tế không, có vận dụng được vào thực tiễn công việc, thực tiễn đất nước không? Nguyên tắc này chính là xuất phát từ nhu cầu tự động học tập, từ nhu cầu tự thân, mong muốn giải đáp, giải quyết các công việc để từ đó đặt ra các câu hỏi. Người cho rằng, trong quá trình học, người học cần luôn lật đi lật lại vấn đề, phải để ra được câu hỏi, trao đổi với người dạy, với bạn học. Trong quá trình tìm đường cứu nước, cứu dân, trước khi “hoàn toàn tin theo Lênin, tin theo Quốc tế thứ ba”, Người tham gia Đảng Xã hội Pháp vì tìm thấy ở đó tiếng nói ủng hộ cho cuộc đấu tranh của nhân dân thuộc địa. Khi đó, Người chưa hiểu “đảng là gì, công đoàn là gì, chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản là gì” nhưng luôn tích cực

¹² Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.61.

¹³ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.360.

¹⁴ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 4, tr.44.

tham gia các cuộc họp, các buổi thảo luận của chi bộ. Trong khi chi bộ thảo luận về việc “nên ở lại trong Quốc tế thứ hai, hay là nên tổ chức một Quốc tế thứ hai rưỡi, hoặc tham gia Quốc tế thứ ba của Lênin?”. Người đặt ra thắc mắc: “Với Quốc tế thứ hai, hoặc thứ hai rưỡi, hay là thứ ba, thì người ta cũng đều làm được cách mạng cả, sao lại phải cãi nhau? Và còn Quốc tế thứ nhất nữa, người ta đã làm gì với nó rồi?”¹⁵. Điều mà Người muốn biết hơn cả là: “Vậy thì cái quốc tế nào bênh vực nhân dân các nước thuộc địa?”¹⁶. Khi đã tin theo V.I.Lênin, ủng hộ Quốc tế thứ ba, Người không chỉ đấu tranh, thảo luận trong các cuộc họp của chi bộ mà còn tham gia các cuộc họp của các chi bộ khác chỉ để làm rõ một câu hỏi và để ủng hộ Quốc tế thứ ba là: “Nếu đồng chí không lên án chủ nghĩa thực dân, nếu đồng chí không bênh vực các dân tộc thuộc địa thì đồng chí làm cái cách mạng gì?”¹⁷. Như thế, với Người, trong học tập, không chỉ luôn đặt ra câu hỏi mà còn là sự kiên trì và nhẫn nại để đi tìm chân lý, tìm ra lẽ phải, trả lời rõ ràng cho những vấn đề mà mình chưa được rõ.

Nguyên tắc thứ ba, để học tập suốt đời theo tư tưởng của Người thì cần phải: “Học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học nhân dân...”¹⁸, tức là mỗi người phải luôn luôn tự học trong bất kỳ hoàn cảnh, điều kiện nào. Việc học trước hết là ở trường, học trong sách vở nhưng cần thiết phải học trong lao động, trong công tác thực tiễn. Người chỉ ra học không chỉ ở thầy giáo, không phải cứ có thầy thì mới học mà phải học ở những người khác, tự trao đổi, thảo luận với nhau để tìm ra chân lý, để lĩnh hội kiến thức một cách hiệu quả. Đặc biệt, đối với cán bộ, đảng viên, Người yêu

cầu còn phải học ở nhân dân, bởi quần chúng nhân dân rất đông và rất giỏi, có những điều cán bộ không biết nhưng nhân dân biết rõ và giải quyết rất tốt. Việc học tập kinh nghiệm thực tế vì thế được Người hết sức coi trọng. Người thấy rõ những kinh nghiệm thực tế là những tri thức được nhân dân tích lũy qua nhiều đời, đã được thực tế kiểm nghiệm và là vốn quý. Theo Người, kinh nghiệm có kinh nghiệm thành công và kinh nghiệm thất bại, nhưng dù thành công hay thất bại thì “Những kinh nghiệm đó đem trao đổi, gom góp lại tức là những bài học quý”¹⁹. Chính vì vậy không chỉ học trong sách vở, trường lớp mà còn phải học trong cuộc sống, trong lao động sản xuất, học ở nhân dân để gom góp kinh nghiệm thành các bài học quý.

Nguyên tắc thứ tư, việc học tập suốt đời trong tư tưởng của Người là học phải đi đôi với hành, lý luận gắn liền với thực tiễn. Người nhắc nhở các cháu học sinh “không nên học gạo, không nên học vẹt... Học phải suy nghĩ, học phải liên hệ với thực tế, phải có thí nghiệm và thực hành. Học với hành phải kết hợp với nhau”²⁰. Người chỉ rõ: Học mà không hành, không áp dụng vào thực tế khác nào chiếc hòm đựng đầy sách, hành mà không học thì hành không trôi chảy. “Học phải đi đôi với hành, chứ không phải học để nói suông”²¹. Đối với cán bộ, học xong khi đi vào xí nghiệp, cơ quan, hợp tác xã... phải biến những điều đã được học thành hành động cách mạng thực tế. Học tập gắn với lao động sản xuất thì những kiến thức, kỹ năng ban đầu chỉ là cơ bản, con người, xã hội ngày càng tiến bộ, kỹ thuật ngày càng phát triển vì thế thông qua thực tiễn lao động như bổ sung kiến thức, kỹ năng mới luôn đặt ra và cũng chính là thông

¹⁵ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 12, tr.562.

¹⁶ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 12, tr.563.

¹⁷ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 12, tr.562.

¹⁸ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.361.

¹⁹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.360.

²⁰ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 14, tr.402.

²¹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 15, tr.116.

qua thực tiễn lao động sản xuất con người luôn có thêm những kinh nghiệm mới, bài học mới, hình thành tri thức mới. Những tri thức kinh nghiệm, bài học đó lại cần được phổ biến đến nhiều người. Điều đó tạo nên một vòng tuần hoàn giữa nhu cầu học, nhu cầu hiểu biết với nhu cầu trao truyền hiểu biết trong xã hội, thúc đẩy con người tiến hành việc học tập suốt đời và xã hội không ngừng phát triển, tiến lên.

3. Yêu cầu vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời trong giai đoạn hiện nay

Thứ nhất, về mục tiêu, trong giai đoạn hiện nay, cần tiếp tục đẩy mạnh hơn nữa, thúc đẩy hơn nữa việc xây dựng xã hội học tập, đảm bảo mọi người dân, mọi cơ quan, tổ chức đều tham gia vào quá trình học tập, không ngừng tự đổi mới, không ngừng tự vươn lên bằng học tập, bằng chinh phục những tri thức, kỹ năng mới mà nhân loại có được. Mọi cá nhân đều được tham gia vào các chương trình học tập phổ thông, bắt buộc và có cơ hội tham gia các chương trình học tập, đào tạo khác theo nhu cầu tự thân. Ngoài ra, cần xây dựng xã hội học tập, môi trường học tập từ từng gia đình, lớp học, trường học, bậc học và chú trọng đến các chương trình bồi dưỡng, đào tạo lại. Do sự bùng nổ thông tin, sự gia tăng không ngừng của các tri thức mới, công nghệ mới, kỹ thuật mới làm cho những tri thức cơ bản, ban đầu không thể sử dụng được. Vì vậy, để đáp ứng được sự phát triển, con người bắt buộc phải cập nhật, bổ sung kiến thức mới thông qua tự học hoặc các chương trình đào tạo lại, chương trình bồi dưỡng.

Ở góc độ cá nhân, trong xã hội việc học tập không chỉ để hiểu biết, để làm việc mà học tập còn để tồn tại và chung sống với cộng đồng. Vì thế, trong xác định mục tiêu học tập, mỗi cá nhân cần thấm nhuần lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ học tập khoa học, kỹ

thuật để làm việc mà còn phải học tập văn hóa, lịch sử, học tập chính trị, phải học tập toàn diện các nội dung mới có thể góp phần xây dựng nước nhà giàu mạnh. Mỗi người cũng cần hiểu rõ, trình độ, kinh nghiệm cá nhân là có giới hạn, mỗi người chỉ mạnh, chỉ nắm chắc tri thức của một hoặc một vài lĩnh vực, vì thế luôn phải đề cao tinh thần học tập, thường xuyên học tập, mỗi người vừa phải biến mình thành người học, đồng thời mình cũng là người dạy, vị trí luân phiên thay đổi, để đào tạo, đào tạo lại và bồi dưỡng cho nhau, làm cho tất cả mọi cá nhân, thành viên trong xã hội ngày càng có trình độ cao hơn.

Đối với cán bộ, đảng viên cần được bồi dưỡng vững vàng về lập trường, tư tưởng, thấu hiểu rõ việc học tập không ngừng, học tập suốt đời của mình là để phụng sự nhân dân, phụng sự Tổ quốc và nhân loại.

Thứ hai, về nguyên tắc học tập suốt đời, trước hết phải làm cho mỗi người hiểu rõ xã hội ngày càng phát triển, tri thức chúng ta đã được học chỉ là tri thức căn bản, cao hơn tri thức đó mới chỉ dừng lại ở mức độ là chúng ta học cách học, học cách để có thể tự động học tập một cách hiệu quả. Mỗi người phải hiểu làm nghề gì, vị trí nào cũng phải học. Bản thân mỗi cá nhân không ai chắc rằng mình sẽ làm mãi một nghề, ở mãi một vị trí, mà có chăng làm mãi một nghề thì cũng vẫn phải học, bởi trong kỹ thuật của nghề cũng luôn luôn có những bước tiến nhất định. Trong xã hội lấy tri thức làm động lực phát triển thì tri thức chính là “chìa khóa vạn năng” để mở ra những cơ hội, những chân trời mới cho việc khám phá năng lực bản thân, cũng như cơ hội tiếp cận những lĩnh vực nghề nghiệp mới. Đối với những cá nhân không thường xuyên tự động học tập tất yếu sẽ thua kém, sẽ tụt hậu về tri thức, kỹ năng và tất yếu sẽ thua kém so với những cá nhân

tích cực học tập khác. Tự động học tập, học tập suốt đời là yêu cầu tất yếu đối với mỗi cá nhân trong quá trình phát triển của mình, đặc biệt trong nền kinh tế tri thức hiện nay.

Để giúp cho mỗi cá nhân tìm được câu trả lời cho câu hỏi “tại sao?” theo tư tưởng Hồ Chí Minh, cần hình thành nhiều kênh thông tin khác nhau giúp nhu cầu giải đáp thắc mắc của mọi cá nhân trong xã hội. Đối với môi trường trường học, chuyển đổi mô hình dạy học từ việc người thầy là trung tâm sang học trò là trung tâm, người thầy trở thành người hướng dẫn, định hướng, dạy cách học, cách chiếm lĩnh và làm chủ tri thức cho người học cần tiếp tục được thực hiện quyết liệt. Hướng đến xóa bỏ hoàn toàn lối truyền thụ kiến thức một chiều, tăng cường sự chủ động, tích cực của người học.

Tất nhiên, để người học có được câu hỏi, có được thắc mắc, tri thức, kiến thức mà người thầy, người dạy truyền thụ phải bám sát vào thực tiễn, thực tế cuộc sống, gắn gũi cuộc sống. Kiến thức, tri thức lĩnh hội được phải đưa vào thực hành, phải trả lời cho những câu hỏi trong thực tế, giải quyết những vấn đề thực tế thì mới mong có được nhiều câu hỏi, mới làm nảy sinh nhiều hơn nhu cầu được làm sáng tỏ những vấn đề mà người học gặp phải. Điều này đúng với mọi cấp học, bậc học, chương trình đào tạo. Nó đòi hỏi sự nỗ lực

của cả hệ thống giáo dục, cũng như của mỗi người làm công tác giảng dạy.

Nhưng mỗi cá nhân cần luôn nhớ rằng, học ở trường, ở lớp mới là bước khởi đầu, là học cách học. Đối với mỗi người, phải học cả đời, học trong mọi hoàn cảnh, vì làm việc gì thì phải học việc đấy. Vì vậy, cần học tập trong công việc, học tập thông qua các “kênh” khác nhau của đời sống xã hội đang vận động, không nên bó hẹp việc học tập của mình trong các loại chứng chỉ, bằng cấp với các lớp học, chương trình học từ nhà trường.

Kết luận

Trong thời đại ngày nay, vấn đề học tập suốt đời, xây dựng và phát triển xã hội học tập đang trở thành xu thế, là yêu cầu tất yếu của mỗi quốc gia trong nền kinh tế tri thức và hội nhập toàn cầu.

Từ mục tiêu, nguyên tắc học tập suốt đời theo tư tưởng Hồ Chí Minh, chúng ta tìm thấy những chỉ dẫn cần thiết để xây dựng một xã hội học tập, trong đó mỗi cá nhân đều là người học và cũng là người dạy. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về mục tiêu, nguyên tắc học tập suốt đời trong điều kiện phát triển của nền kinh tế tri thức hiện nay càng trở nên có ý nghĩa. Đó là con đường để dân tộc Việt Nam không còn là dân tộc dốt, không còn là dân tộc yếu, mà trở nên giàu mạnh, sánh vai với các cường quốc năm châu, đảm bảo cho nền độc lập, tự do, hạnh phúc thật sự của nhân dân. ▣

Tài liệu tham khảo:

1. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tập: 1, 4, 5, 6, 10, 12, 14, 15.